EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.8.2020
COM(2020) 468 final

2020/0221 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega antakse Lätile nõukogu määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötuseriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud hädaolukorras

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Nõukogu määruses 2020/672 (edaspidi „TERA määrus“) on sätestatud õigusraamistik liidu finantsabi andmiseks liikmesriikidele, kus on COVID-19 puhangu tõttu tõsised majandushäired või suur oht nende tekkeks. TERA määruse alusel antav toetus on mõeldud selleks, et rahastada eelkõige lühendatud tööaja kavasid või muid samalaadseid meetmeid, mille eesmärk on kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid ning seega vähendada töötust ja sissetulekute kaotust, samuti selleks, et rahastada mõnda eelkõige töökohal kohaldatavat tervisemeedet.

7. augustil 2020 taotles Läti TERA määruse alusel liidu finantsabi. Kooskõlas TERA määruse artikli 6 lõikega 2 on komisjon konsulteerinud Läti ametiasutustega, et veenduda, kas tegelikud ja kavandatud kulud on järsult ja oluliselt suurenenud otseselt seoses COVID-19 pandeemia tõttu rakendatavate meetmetega, nagu tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuste kava ja sellega seotud kulud (tööseisakuhüvitis ja töötajate lisatasu laste eest), eksporditööstuse palgatoetuste kava, meditsiini- ja kultuuritöötajate palgatoetused, tervisega seotud kulutused isikukaitsevahenditele ja COVID-19-ga seotud haigushüvitised. Täpsemalt puudutavad need meetmed järgmist:

(1) sundpuhkusel olevate töötajate palgatoetuste kava. Kava alusel makstakse palka erasektori ettevõtete palgatöötajatele, kes on saadetud sundpuhkusele. Toetus katab olenevalt ettevõtte suurusest 50–75 % töötaja palgast ning selle ülempiir on 700 eurot töötaja kohta kuus. Tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuste kava täiendamiseks on ette nähtud sellega seotud tööseisakuhüvitiste kava ja töötajate lisatasu laste eest. Tööseisakuhüvitiste kava alusel on ette nähtud miinimumhüvitis sundpuhkusele saadetud töötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele, kes töötajast olenematutel põhjustel ei vasta toetuse saamise tingimustele töökatkestuseks sunnitud töötajate palgatoetuste kava alusel või kes saavad sellest toetust alla 180 euro. Hüvitis tagab toetuse miinimumtaseme, kindlustades, et kõik töötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad saavad hüvitist vähemalt 180 eurot kuus. Laste eest makstava lisatasu kavaga antakse täiendavat toetust sundpuhkusele saadetud palgatöötajatele, kellel on ülalpeetavad lapsed;

(2) turismi- ja eksporditööstuse palgatoetuste kava, mis jätkab töökatkestuseks sunnitud töötajate kava konkreetselt turismi- ja eksporditööstuses. Meetmest toetuse saamiseks peab toetusesaaja tõendama, et vahendeid kasutatakse palgakulude katmiseks;

(3) kaks palgatoetuse makset meditsiini- ja kultuuritöötajatele. Palgatoetuse maksetega antakse toetusi meditsiini- ja kultuuritööstusele, et toetada palga maksmist ajal, mil töötajad on sundpuhkusel. Mõlema kava kohta kehtib tingimus, et toetusi tuleb kasutada palgakulude katmiseks.

(4) tervishoiuga seotud kulutused isikukaitsevahenditele ja muudele meditsiinitarvetele, et tagada avaliku sektori palgatöötajate, eelkõige tervishoiutöötajate tervis ja ohutus;

(5) COVID-19-ga seotud haigushüvitised, mille puhul valitsus maksis haiguspuhkuse toetust inimestele, kes pidid töölt puuduma eneseisolatsiooni või karantiini tõttu. Tavaliselt peaks osa haigushüvitisest maksma tööandja, kuid selle kava alusel tasus kõik kulud riik.

Läti on esitanud komisjonile asjakohase teabe.

Kättesaadavaid tõendeid arvesse võttes teeb komisjon nõukogule ettepaneku võtta vastu rakendusotsus, millega antakse Lätile TERA määruse alusel finantsabi eespool nimetatud meetmete rakendamise toetamiseks.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas nõukogu määrusega 2020/672, mille alusel see on tehtud.

Ettepanek täiendab teist liidu õigusakti, mille alusel toetatakse liikmesriike hädaolukordades, nimelt nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrust (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu Solidaarsusfondi loomise kohta (edaspidi „määrus (EÜ) nr 2012/2002“). 30. märtsil võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/461, millega muudetakse nimetatud õigusakti, laiendades selle kohaldamisala ka ulatuslikele rahvatervise hädaolukordadele ja määrates kindlaks konkreetsed rahastamiskõlblikud meetmed.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on üks paljudest meetmetest, mis on välja töötatud praegusele COVID-19 pandeemiale reageerimiseks (näiteks koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus), ning see täiendab muid tööhõivet toetavaid vahendeid, nagu Euroopa Sotsiaalfond ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (EFSI) / InvestEU fond. Praeguse COVID-19 puhangu ajal liikmesriikide toetamiseks laenude võtmist ja andmist käsitlev ettepanek toimib eelkõige teise kaitseliinina, mille kaudu rahastatakse lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid, aidates säilitada töökohti ning kaitstes seega töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuks jäämise eest.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on nõukogu määrus 2020/672.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ettepanek on vastus liikmesriigi taotlusele ja sellega näidatakse Euroopa solidaarsust, andes COVID-19 puhangust mõjutatud liikmesriigile ajutiste laenudena liidu finantsabi. Sellise finantsabiga toetatakse teisese kaitsemeetmena ajutiselt avaliku sektori kulutuste suurendamist seoses lühendatud tööaja kavade ja muude samalaadsete meetmetega, et aidata riigil kaitsta töökohti ning seega kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuseriski ja sissetuleku kaotuse eest.

Toetus aitab kriisist mõjutatud inimesi ning leevendab praeguse COVID-19 kriisi otsest ühiskondlikku ja majanduslikku mõju.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas. See ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik ettepaneku eesmärkide saavutamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kuna ettepanek tuli koostada kiiresti, et nõukogu saaks selle õigel ajal vastu võtta, ei olnud võimalik sidusrühmadega konsulteerida.

- **Mõjuhinnang**

Kuna ettepanek on kiireloomuline, siis mõju ei hinnatud.

4. MÕJU EELARVELE

Komisjonil peaks olema õigus võtta finantsturgudelt laenu, et laenata seda edasi liikmesriigile, kes taotleb finantsabi TERA rahastamisvahendist.

Lisaks liikmesriikide garantiidele hõlmab raamistik muid kaitsemeetmeid, et tagada kava rahaline usaldusväärsus:

- range ja konservatiivne finantsjuhtimine;
- sellise laenuportfelli loomine, mis piirab kontsentratsiooniriski, iga-aastast riskipositsiooni ja ülemäärast riskipositsiooni üksikute liikmesriikide suhtes, tagades samal ajal piisavad vahendid kõige enam abi vajavatele liikmesriikidele; ning
- võla pikendamise võimalused.

2020/0221 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega antakse Lätile nõukogu määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötuseriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud hädaolukorras

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 19. mai 2020. aasta määrust (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA)[1], eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) 7. augustil 2020 taotles Läti liidult finantsabi eesmärgiga täiendada riiklikke meetmeid, millega leevendatakse COVID-19 puhangu mõju ja selle sotsiaal-majanduslikke tagajärgi töötajate jaoks.

(2) COVID-19 puhang ja erakorralised meetmed, mida Läti on võtnud puhangu ohjeldamiseks ning selle sotsiaal-majanduslike ja tervisega seotud tagajärgede leevendamiseks, mõjuvad eeldatavasti rängalt riigi rahandusele. Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt oleks Läti valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg 2020. aasta lõpuks eeldatavasti olnud vastavalt 7,3 % ja 43,1 % sisemajanduse koguproduktist (SKP). Komisjoni 2020. aasta suvise vaheprognoosi kohaselt väheneb Läti SKP 2020. aastal 7 %.

(3) COVID-19 puhang on halvanud olulise osa Läti tööjõust. See on kaasa toonud Läti avaliku sektori kulude järsu ja olulise suurenemise seoses meetmetega, nagu tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuste kava ja sellega seotud toetuskavad (tööseisakuhüvitis ja töötajate lisatasu laste eest), eksporditööstuse palgatoetuste kava, meditsiini- ja kultuuritöötajate palgatoetused, tervisega seotud kulutused isikukaitsevahenditele ja COVID-19-ga seotud haigushüvitised, nagu on täpsustatud põhjendustes 4–7.

(4) Läti 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud määrusega nr 179 (vastu võetud 31. märtsil 2020) COVID-19 levikust mõjutatud füüsilisest isikust ettevõtjate töökatkestuse hüvitiste kohta ja määrusega nr 165 (vastu võetud 26. märtsil 2020), mis käsitleb COVID-19 põhjustatud kriisist mõjutatud tööandjaid, kellel on õigus saada töökatkestuse hüvitist, ja maksude hilinenud maksete osamaksetena tasumist või nende tähtaja pikendamist kuni kolmeks aastaks, on ette nähtud tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuste kava. Kava alusel makstakse palka erasektori ettevõtete palgatöötajatele, kes on saadetud sundpuhkusele. Toetus katab olenevalt ettevõtte suurusest 50–75 % töötaja palgast ning selle ülempiir on 700 eurot töötaja kohta kuus. Tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuste kava täiendamiseks on ette nähtud

[1] ELT L 159, 20.5.2020, lk 1.

sellega seotud tööseisakuhüvitiste kava ja töötajate lisatasu laste eest. Läti 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud valitsuse määruse nr 236 (rahaliste vahendite eraldamise kohta riigieelarve programmist „Rahalised vahendid riiklikeks hädaolukordadeks“) kohaselt on tööseisakuhüvitiste kava alusel ette nähtud miinimumhüvitis sundpuhkusele saadetud töötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele, kes töötajast olenematutel põhjustel ei vasta toetuse saamise tingimustele tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuse kava alusel või kes saavad sellest toetust alla 180 euro. Hüvitis tagab toetuse miinimumtaseme, kindlustades, et kõik töötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad saavad hüvitist vähemalt 180 eurot kuus. Laste eest makstava lisatasu kavaga antakse täiendavat toetust sundpuhkusele saadetud palgatöötajatele, kellel on ülalpeetavad lapsed. Meedet võib pidada määruses (EL) 2020/672 osutatud lühendatud tööaja kavadega samalaadseks, kuna sellega antakse töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele sissetulekutoetust, mis aitab katta lastehoiukulusid koolide sulgemise ajal ning seega võimaldab vanematel töötamist jätkata, hoides ära töösuhte ohtu sattumise.

(5) Aruandes „Teabearuanne COVID-19 kriisist ülesaamiseks ja majanduse elavdamiseks võetavate meetmete kohta“ on ette nähtud turismi- ja eksporditööstuse palgatoetuste kava, mis jätkab tööd katkestama sunnitud töötajate kava konkreetselt turismi- ja eksporditööstuses. Meetmest toetuse saamiseks peab toetusesaaja tõendama, et vahendeid kasutatakse palgakulude katmiseks.

(6) Ametiasutused on ette näinud kaks palgatoetuse makset, mis on mõeldud meditsiini- ja kultuuritöötajatele. Vastavalt Läti 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud seadusele, mis käsitleb meetmeid riigile avalduva ohu ennetamiseks ja ärahoidmiseks ning selle tagajärgede leevendamiseks seoses COVID-19 levikuga, ja seadusele, mis käsitleb COVID-19 leviku tagajärgede leevendamist, ning valitsuse määrusele nr 303 rahaliste vahendite eraldamise kohta riigieelarve programmist „Ettenägematute kulude reserv“, antakse palgatoetuse maksetega toetusi meditsiini- ja kultuuritööstusele, et toetada töötasu maksmist ajal, mil töötajad on sundpuhkusel. Mõlema kava kohta kehtib tingimus, et toetusi tuleb kasutada palgakulude katmiseks.

(7) Läti on kehtestanud ka kaks tervisemeedet. Läti 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud valitsuse määruste nr 79, 118 ja 220 (rahaliste vahendite eraldamise kohta riigieelarve programmist „Rahalised vahendid hädaolukordadeks“) alusel on ametiasutused suurendanud tervishoiuga seotud kulutusi isikukaitsevahenditele ja muudele meditsiinitarvetele, et tagada avaliku sektori palgatöötajate, eelkõige tervishoiutöötajate tervis ja ohutus. Peale selle on ametiasutused Läti 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud valitsuse 9. juuni 2020. aasta määruse nr 380 „Esmatähtsate institutsioonide ja vajaduste nimekirja kantud institutsioonide epidemioloogilise ohutuse tagamiseks vajalikke vahendeid käsitlevad eeskirjad“ alusel maksnud COVID-19-ga seotud haigushüvitisi, millega maksti haiguspuhkuse toetust inimestele, kes pidid töölt puuduma eneseisolatsiooni või karantiini tõttu. Tavaliselt peaks osa haigushüvitisest maksma tööandja, kuid selle kava alusel tasus kõik kulud riik.

(8) Läti vastab määruse (EL) 2020/672 artiklis 3 sätestatud finantsabi taotlemise tingimustele. Läti on esitanud komisjonile asjakohased tõendid selle kohta, et tegelikud ja kavandatud avaliku sektori kulutused on alates 1. veebruarist 2020 suurenenud 212 808 280 euro võrra otseselt seoses tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuste kava ja sellega seotud toetuskavade ning eksporditööstuse, meditsiinitöötajate ja kultuuritööstuse palgatoetuste kavadega. See kujutab endast kulude järsku ja olulist kasvu, sest uued meetmed hõlmavad märkimisväärset osa Läti

ettevõtjatest ja tööjõust. Läti kavatseb suurenenud kulusid rahastada 20 108 280 euro ulatuses oma vahenditest.

(9) Komisjon on määruse (EL) 2020/672 artikli 6 kohaselt Lätiga konsulteerinud ning veendunud, et avaliku sektori tegelikud ja kavandatud kulud on järsult ja oluliselt suurenenud otseselt seoses COVID-19 puhangu tõttu rakendatud lühendatud tööaja kavade ja muude samalaadsete meetmete ning asjakohaste tervisemeetmetega, mida on kirjeldatud 7. augusti 2020. aasta taotluses.

(10) Seetõttu tuleks Lätile anda finantsabi COVID-19 puhangust põhjustatud tõsiste majandushäirete sotsiaal-majanduslike tagajärgedega tegelemiseks.

(11) Käesolev otsus ei tohiks piirata ühegi sellise menetluse tulemust, mis võidakse algatada seoses siseturu toimimise moonutamisega, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike ELi toimimise lepingu artikli 108 kohasest kohustusest teavitada komisjoni võimalikest riigiabi juhtudest.

(12) Läti peaks komisjoni korrapäraselt teavitama kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest, et komisjon saaks hinnata, millises ulatuses on Läti neid kulutusi teinud.

(13) Finantsabi andmise otsuse tegemisel on arvesse võetud Läti olemasolevaid ja eeldatavaid vajadusi ning vastavalt määrusele (EL) 2020/672 teiste liikmesriikide juba esitatud või esitatavaid finantsabi taotlusi, kohaldades samal ajal võrdse kohtlemise, solidaarsuse, proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtteid.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Läti vastab määruse (EL) 2020/672 artiklis 3 sätestatud tingimustele.

Artikkel 2

1. Liit annab Lätile laenu kuni 192 700 000 eurot. Laenu maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg on 15 aastat.

2. Käesoleva otsuse alusel antav finantsabi on kättesaadav 18 kuu jooksul alates otsuse jõustumise kuupäevale järgnevast päevast.

3. Komisjon teeb liidu finantsabi Lätile kättesaadavaks kõige rohkem kaheksa osamaksena. Osamakse võidakse välja maksta ühes või mitmes osas. Esimese osamakse osade tagasimaksetähtaeg võib olla pikem kui lõikes 1 osutatud maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg. Sellisel juhu määratakse edasiste osade tagasimaksetähtajad kindlaks nii, et pärast kõikide osamaksete väljamaksmist ei ületataks lõikes 1 osutatud maksimaalset keskmist tagasimaksetähtaega.

4. Esimene osamakse tehakse määruse (EL) 2020/672 artikli 8 lõikes 2 sätestatud laenulepingu jõustumisel.

5. Läti tasub iga osamakse eest määruse (EL) 2020/672 artiklis 4 osutatud liidu rahastamiskulud ning kõik sellest rahastamisest tulenevad muud tasud, kulud ja väljaminekud, mis liidul tekivad.

6. Osamaksete suuruse ja väljamaksmise ning osade suuruse otsustab komisjon.

Artikkel 3

Läti võib rahastada järgmisi meetmeid:

(a) tööd katkestama sunnitud töötajate palgatoetuste kava, mis on ette nähtud määrusega nr 179 (vastu võetud 31. märtsil 2020) COVID-19 levikust mõjutatud füüsilisest isikust ettevõtjate töökatkestuse hüvitiste kohta ja määrusega nr 165 (vastu võetud 26. märtsil 2020), mis käsitleb COVID-19 põhjustatud kriisist mõjutatud tööandjaid, kellel on õigus saada töökatkestuse hüvitist, ja maksude hilinenud maksete osamaksetena tasumist või nende tähtaja pikendamist kuni kolmeks aastaks;

(b) tööseisakuhüvitis, mis on ette nähtud valitsuse määruses nr 236 rahaliste vahendite eraldamise kohta riigieelarve programmist „Rahalised vahendid hädaolukordadeks“;

(c) laste eest töötajatele makstav lisatasu, mis on ette nähtud valitsuse määruses nr 178 rahaliste vahendite eraldamise kohta riigieelarve programmist „Rahalised vahendid hädaolukordadeks“;

(d) turismi- ja eksporditööstuse palgatoetuste kava, mis on ette nähtud teabearuandes COVID-19 kriisist ülesaamiseks ja majanduse elavdamiseks võetavate meetmete kohta;

(e) palgatoetuse maksed meditsiinitöötajatele ja kultuuritööstusele, nagu on ette nähtud seadusega, mis käsitleb meetmeid riigile avalduva ohu ennetamiseks ja ärahoidmiseks ning selle tagajärgede leevendamiseks seoses COVID-19 levikuga, ja seadusega, mis käsitleb COVID-19 leviku tagajärgede leevendamist, ning valitsuse määrusega nr 303 rahaliste vahendite eraldamise kohta riigieelarve programmist „Ettenägematute kulude reserv“;

(f) tervishoiuga seotud kulutused isikukaitsevahenditele, nagu on sätestatud valitsuse määrustes nr 79, 118 ja 220 rahaliste vahendite eraldamise kohta riigieelarve programmist „Rahalised vahendid hädaolukordadeks“;

(g) COVID-19-ga seotud haigushüvitised, mis on sätestatud valitsuse 9. juuni 2020. aasta määruses nr 380 „Esmatähtsate institutsioonide ja vajaduste nimekirja kantud institutsioonide epidemioloogilise ohutuse tagamiseks vajalikke vahendeid käsitlevad eeskirjad“.

Artikkel 4

Läti teavitab komisjoni kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest hiljemalt [*KUUPÄEV: kuus kuud pärast käesoleva otsuse avaldamise kuupäeva*] ja seejärel iga kuue kuu järel, kuni kavandatud avaliku sektori kulutused on täielikult tehtud.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Läti Vabariigile.

Artikkel 6

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja